

**ROLUL BIBLIOTECHII ÎN DESFĂȘURAREA PROPAGANDEI CULTURALE
REGIUNILE BUZĂU – PLOIEȘTI, ROMÂNIA (1948-1968)**

**THE ROLE OF THE LIBRARY IN DEVELOPING CULTURAL PROPAGANDA
IN THE REGIONS OF BUZĂU - PLOIEȘTI, ROMANIA (1948-1968)**

Marinela TRANDAFIR, muzeograf,
Muzeul Județean Buzău
ORCID: 0000-0002-1097-9078
marinelatrandafir932@yahoo.com

Marinela TRANDAFIR,
museum curator at Buzau District

CZU: 021(498)''19''

DOI: 10.46727/c.v3.21-22-03-2024.p230-234

Abstract. Starting from primary archival sources, the present work, with the scientific title mentioned above, refers to the role played by the regional, district, communal, and village libraries regarding the cultural and propaganda activities carried out under the careful coordination of the Romanian communist regime. The party's interest in libraries increased with the seizure of power by the communists and their great desire to spread their own doctrine and ideology. Despite the activities carried out both at the level of libraries and within other cultural institutions such as cultural homes, schools, or houses of culture, the communist regime did not bring anything new from the point of view of cultural development, on the contrary, the population experienced a real regression, bringing her into a state of complete isolation.
Keywords: library, ideology, cultural propaganda, communist regime.

Biblioteca și rolul acesteia în răspândirea propagandei culturale

Comuniștii, sub pretextul culturalizării maselor de oameni, au înființat o rețea întreagă de biblioteci, la nivelul cărora se ducea o întreagă activitate propagandistică de amploare. În urma celui de al doilea Congres PCR/PMR, bibliotecilor li s-au trasat sarcini ce priveau desfășurarea muncii cu cartea în mijlocul maselor muncitoare, pentru a populariza hotărârile partidului și guvernului, dar și metodele folosite în agricultură și succesele obținute de către oamenii muncii în eforturile lor pentru îmbunătățirea condițiilor de trai.

Conform raportului de activitate al Bibliotecii Centrale Raionale pe luna aprilie a anului 1955, pentru PCR/PMR, ziua de 23 august reprezenta cea mai importantă zi de la preluarea puterii, deoarece în concepția comuniștilor, din această zi, „(...) țara noastră a intrat pe un făgaș cu totul nou, poporul nostru muncitor și-a impus voința sa de a se integra în rândul popoarelor libere, democratice, iubitoare de pace. Poporul român și-a luat soarta în propriile mâini” [2, dosar 10/1955, filă fără număr].

Comuniștii au încercat să demonstreze cât de toxică a putut fi vechea clasă politică în raport cu ei și cum au adus „lumina de la Răsărit”, contribuind, astfel, la o viață prosperă și la uniformizarea clasei sociale. Întregul teatru al acțiunilor desfășurate, dar și metodele de subjugare a populației le aflăm chiar din rândurile scrise de cei care au servit orbește comunismul, printre aceștia aflându-se fie intelectuali, fie oameni de rând.

Aparatul de propagandă notează în acest sens următoarele: „De la 23 august și până astăzi, în țara noastră s-au petrecut mari transformări. Puterea politică și economică a fost

smulsă treptat din mâinile exploatatorilor, trecând în întregime în mâinile clasei muncitoare. Moșierimea a fost lichidată ca clasă. Clasa muncitoare folosește puterea sa politică și economică în vederea construirii unei orânduiri mai bune, mai drepte, în care toți cei ce muncesc să-și capete răsplata deplină a muncii; la lupta pentru desființarea cu desăvârșire a oricărei exploatări; pentru socialism, apoi pentru desființarea claselor, pentru marea fericire a libertății depline, pentru comunism. În această luptă, condusă de Partidul Muncitoresc Român, clasa muncitoare din țara noastră a cucerit victorii însemnate. În cei zece ani de când s-a rupt de țările fasciste, țara noastră a cunoscut o nemaipomenită înflorire economică și culturală. Concomitent cu ridicarea nivelului de trai, crește nivelul politic și cultural al maselor, entuziasmul cu care masele răspund chemării arată că ele devin tot mai conștiente, cele peste 10 milioane de semnături pe apelul păcii de la Viena dovedesc atașamentul puternic al maselor largi din țara noastră. Setea de cultură a oamenilor muncii arată numărul mare de cărți științifice și literare ce se dovedesc totuși insuficiente, tirajul nemaipomenit al ziarului, frecvența deosebită la conferințe, serbări, biblioteci etc.” [2, dosar 10/1955, filă fără număr]. Nu putem să nu observăm activitatea de îndoctrinare ideologică, încercând să traducă în practică utopismul viziunii comuniste, răspândind propaganda comunistă. Oamenii trebuiau să perceapă rolul important pe care îl deținea partidul și să înțeleagă că nu există altă cale decât aceea de a îmbrățișa ideile aparatului de propagandă.

În cadrul seminarului raional ce se desfășura lunar, Direcția Generală a Așezămintelor Culturale direcționa Comitetului Executiv al Sfatului Popular din cadrul raionului Buzău, regiunea Ploiești, programul și tematica lecțiilor ce trebuiau să se desfășoare la nivelul bibliotecilor. Totul se desfășura sub lupa directivelor venite de la Centru, trimise către regiune și mai departe către raioane. Nimic nu se desfășura fără aprobarea și cunoștința Partidului.

Pentru verificarea cunoștințelor profesionale ale bibliotecarilor, erau indicate lecțiile predate anterior, iar ca evaluare, li se dădea o lucrare de control cu tema „Activitatea bibliotecilor sovietice”. Pe lângă aceasta, bibliotecarii mai primeau indicații obligatorii pentru studiul individual, articolul fiind „În sprijinul bibliotecarilor din colțurile roșii din Gospodăriile Colective”, publicat în „Călăuza Bibliotecarului”. Pe lângă perfecționarea bibliotecarilor și creșterea lor pe plan profesional, și localul bibliotecii trebuia să îndeplinească anumite condiții. Acestea erau necesare pentru asigurarea, păstrarea, securitatea și igiena fondului de cărți [2, dosar 7/1955, filă fără număr].

Materialul documentar și cărțile cu care bibliotecile erau înzestrate aveau conținut de sorginte sovietică. Cărțile de factură politică conțineau lucrări ale părinților marxism-leninismului, Marx, Engels, Lenin și Stalin, dar și ale altor lideri sovietici precum: Beria, Molotov, Malenkov și Jdanov. Bibliotecarii trebuiau să studieze experiența sovietică în domeniu, pentru a da rezultate cât mai bune în lucrul cu oamenii muncii. Scopul acestora era de a atrage cât mai mulți cititori, pentru a ridica nivelul politic și cultural al oamenilor, aceasta fiind o condiție esențială pentru îndeplinirea mărețelor sarcini ale construirii socialismului și apărarea păcii [1, p.140].

Cu toate acestea, Biblioteca raională a atras atenția aparatului de propagandă, deoarece beneficia de o bogată varietate de cărți, însă personalul activ al acesteia nu era familiarizat cu propaganda prin lectură. Propagandiștii reproșau faptul că opere ale literaturii noastre, dar și sovietice stăteau neatinse, la fel ca și cărțile agricole și cele de știință [2, dosar 7/1955, filă fără număr]. Starea de nemulțumire era alimentată și din faptul că materialele de propagandă din

biblioteci nu prezentau interes pentru cititori, de aici și numărul scăzut al acestora. Ar mai trebui luat în calcul și faptul că oamenii satelor erau obișnuiți din bătrâni să își muncească singuri pământul și să se bucure singuri de roadele acestuia, nu să împartă cu statul puțină agoniseală. Prin urmare, era imposibil ca propagandiștii comuniști să convingă cititorul prin cărțile de doctrină sovietică de beneficiile colectivizării, așa că au recurs la diverse mijloace de constrângere.

Indiferent dacă își atingeau sau nu scopul, bibliotecile trebuiau să raporteze totul la superlativ. În anii puterii populare, cum spuneau reprezentanții regimului comunist, activitatea bibliotecilor s-a dezvoltat într-o mare măsură, aducând un sprijin nemărginit în realizarea sarcinilor de producție ale muncitorilor, țăranilor și intelectualilor. Interesul aparatului de propagandă nu era pentru deschiderea culturală a maselor de țărani, ci pentru randamentul cât mai mare la munca agricolă, iar activitatea bibliotecarilor cu privire la promovarea cititului în lumea satelor nu a avut efectul dorit de comuniști, având în vedere că rata analfabetismului era destul de ridicată. După cum stau dovadă documentele de arhivă, în anul 1955, principala sarcină trasată de partid și guvern era obținerea în următorii ani a unei abundențe de produse agroalimentare, necesare ridicării continue a nivelului de trai material și cultural al poporului muncitor. O utopie, de altfel, deoarece abundența nu privea omul de rând, ci constituia profitul net al regimului. Acest utopism era întărit de discursul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, susținut la consfătuirea fruntașilor în agricultură, care suna astfel: „Ca sarcină deosebit de importantă a oamenilor muncii și a întregului popor este de a produce o recoltă bogată la toate culturile și în special de a obține 10 000 000 tone de grâu și de a obține o producție medie pe țară de cel puțin 2 000 kg boabe de porumb la hectar” [2, dosar 10/1955, filă fără număr]. Pentru a fi duse la îndeplinire aceste sarcini, bibliotecile din raion trebuiau să își pună la dispoziție toate resursele și cunoștințele agrotehnice. Ne sunt date ca exemple bibliotecile satești din satele: Zărnești, Pleșcoi, Săgeata, Costești, Bobocu și altele din raionul Buzău, unde bibliotecarii au pus la dispoziția țăranilor cărți agrotehnice, citindu-le din ele anumite fraze pentru a-i face interesați să le citească și să ceară informații ori de câte ori au nevoie. Greu de crezut că se întâmpla acest fapt, din moment ce puțini țărani știau să citească, însă mersul bun al lucrurilor trebuia frumos ilustrat pentru aparatul de propagandă.

Bibliotecile se ocupau și cu organizarea manifestărilor de masă, iar un exemplu în acest caz se relevă cu ocazia sărbătoririi a 85 de ani de la nașterea lui V.I. Lenin, când bibliotecile satești din Săgeata și Găvănești din raionul Buzău au orânduit câte o seară culturală cu cărțile: Copilăria lui Lenin, Lenin și scurta expunere a vieții și activității sale și o expoziție de cărți, lozinci și fotoreportaje [2, dosar 10/1955, filă fără număr]. Împreună cu celelalte instituții culturale din țară, care au fost transformate de către regimul comunist în unelte de răspândire a propagandei, bibliotecile trebuiau să ia în serios munca aceasta impusă de partid, pentru a atrage cât mai mulți adepți la concepțiile comuniste.

Cu ocazia împlinirii a 45 de ani de la înființarea PCR/PMR, aparatul de propagandă atribuia bibliotecilor o atenție deosebită, dându-le sarcina de a-și intensifica activitatea prin intermediul colecțiilor de care acestea dispuneau. Aveau ca sarcină organizarea de manifestări ce cuprindeau următoarele teme: „Seara literară cu tema «Scriitori satești» și pagini despre «Congresul al IX-lea al PCR»; pentru tineret «E tineretea noastră partidului datoare»; montajul de versuri «Treptele luminii»; montajul pentru copii «Mulțumim din inimă partidului»; ciclul de prezentări de cărți pe tema «Pagini de literatură despre lupta partidului pentru

fericirea poporului» și seara literară pentru copii «Partidului îi datorăm fericirea» [2, dosar 14/1966, f. 12].

O altă sarcină ce revenea bibliotecilor era confecționarea de albume cu tăieturi din ziare cu tema „Regiunea Ploiești în întâmpinarea celei de a 45-a aniversări a PCR”, pentru popularizarea publicațiilor periodice. Mai departe, pentru popularizarea periodicelor realizate de biblioteci trebuia să se confecționeze o hartă a țării cu tăieturi din ziare în care se vorbea despre realizările obținute în diferitele regiuni ale României.

La sediul bibliotecii raionale activitățile erau completate de organizarea expoziției permanente cu tema „45 de ani de luptă și victorii a PCR”, în cadrul căreia erau expuse documente ale congresului al IX-lea PCR, ultimele documente de partid și de stat, dar și cărți ce cuprindeau informații cu privire la realizările partidului. Ca metode de lucru, trebuiau să folosească indicațiile metodice trimise de biblioteca regională ce cuprindea organizarea expoziției „Congresul al IX-lea PCR – măreț program de victorii” [2, dosar 14/1966, f. 12].

În ceea ce privește activitatea desfășurată de bibliotecile din raionul Buzău în perioada de iarnă a anului 1966, într-o informare a bibliotecii raionale, sunt trecute într-o notă pozitivă rezultatele bune ale acestora menționându-se faptul că cele 25 de biblioteci ale raionului au înscris un număr de 27479 de cititori, probabil un număr exagerat ținând cont de interesul propagandistic al partidului.

Rolul propagandistic al bibliotecii este expus chiar în nota de informare, astfel: „Bibliotecile s-au străduit să organizeze o propagandă a tuturor publicațiilor existente, pentru a contribui la dezvoltarea multilaterală a cititorilor” [2, dosar 14/1966, f.24].

În anul 1967 comuniștii puneau accent pe documentele Conferinței Naționale a PCR/PMR și ale Sesiunii Marii Adunări Naționale. Bibliotecile din regiunea Ploiești, precum cele din comunele Cojasca, Gherghița și Drăgănești, au organizat citirea în colectiv a expunerii lui Nicolae Ceaușescu, prezentată la Conferința Națională a PCR/PMR și ale Sesiunii Marii Adunări Naționale, punându-se accent pe capitolele cu împărțirea teritorial-administrativă a țării și sistematizarea localităților rurale.

În Puchenii Mari, Scăeni, Finta și Ariceni, bibliotecile au organizat expuneri cu tema „Victoriile hotărâtoare ale socialismului”, iar în comuna Tinosu s-au susținut manifestările „Unitatea administrativă de bază, județul și comuna în noua organizare administrativă a țării” și „Prestigiul României socialiste pe glob”. În comunele Poenarii, Burchi, și Cornești, prin lectorii povestitori au fost expuse temele „Sistematizarea localităților rurale o cerință actuală” și „Lucrările Conferinței Naționale a P.C.R. și a Sesiunii Marii Adunări Naționale, drum luminos de înflorire a României socialiste [3, dosar 37/1967, f.126-127].

În darea de seamă a Bibliotecii raionale din Ploiești, privind munca cu cartea, în anul 1967 se spune că: „Munca cu cartea reprezintă o activitate educativă complexă plină de răspundere socială, îndreptată spre propagarea politicii partidului nostru, a ideologiei” [3, dosar 37/1967, f.192].

Observăm cum regimul ne aduce la cunoștință voit, dar ne și arată conținutul secătuit de informații al cărților, însă nelipsit de ideologia comunistă. Aparatul de propagandă recunoștea că izvorul creator al sarcinilor partidului îl constituia politica partidului, ce urmărea construcția socialistă a țării. Totodată, ei mai recunoșteau preocuparea cu privire la propagarea principiilor etice ale socialismului în rândul oamenilor, lichidarea mentalității înapoiate moștenite de la

vechea societate, îndepărtarea influențelor ideologiei burgheze, precum și dezvoltarea sentimentelor patriotice proprii omului pentru orânduirea socialistă [3, dosar 37/1967, f.192].

În sarcinile bibliotecilor intra și popularizarea cărților de știință ce trebuiau să fie utilizate ca material în propaganda de masă. Cu privire la publicațiile cu informații referitoare la trecutul istoric al poporului român, se pune accent pe realizările obținute după data de 23 august 1944, fiind organizate pe acest subiect seri literare și recenzii ale cărților: La porțile Severinului, Poeții cântă unirea, Noua tinerete a orașelor patriei noastre, Pagini din trecutul glorios al poporului nostru, Viața nouă a satelor patriei noastre oglindită în literatura contemporană, Pagini de vitejie și Drumeție prin orașele patriei noastre. Bibliotecile care au organizat astfel de activități au fost din comunele Pietroșani, Puchenii Mari, Dărmănești și Lipănești [3, dosar 37/1967, f. 199].

Prin organizarea de expoziții cu caracter temporar sau permanente se realiza popularizarea cărților având ca tematică „Noutăți literare intrate în biblioteca noastră”, iar pentru a atrage copiii să citească, se organizau „Dimineți de basm” în care le prezentau copiilor cele mai frumoase cărți destinate acestora [3, dosar 37/1967, f. 200]. Rezultatul slab al cititorilor era pus pe seama bibliotecarilor pentru că nu se încadrau în indicii stabiliți, iar ca exemple enumerăm bibliotecile din comunele Drăgănești, Cornești, Șirna și Dumbrava. Eșecul se considera că era cauzat de lipsa unui colectiv care să reunească cadre didactice, cititori și fruntași, dar și alte persoane cu factori de răspundere de la nivelul comunei respective.

Acțiunile desfășurate la nivelul bibliotecilor sunt specifice și căminelor culturale pentru că unele biblioteci erau incluse celor din urmă. Nu este trecută cu vederea nici rolul important al presei în desfășurarea activităților menționate pe parcursul articolului, bibliotecile comunale și satești urmând să afișeze zilnic articole din ziare cu conținut social-politic sau teme de educație și morală comunistă.

BIBLIOGRAFIE

1. DENIZE, Eugen, MĂȚĂ, Cezar. România Comunistă. Statul și Propaganda, 1948-1953, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2005. ISBN: 973-7925-45-9.
2. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Buzău, fond Sfatul Popular al raionului Buzău - Secția culturală.
3. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Prahova, fond Sfatul Popular al raionului Ploiești.